

Hvordan Martinus beskyttede Det Tredie Testamente

- og hvad der siden er sket med beskyttelsen

(Tegningen forklares på side 25 i Appendix C)

Jan Schmidt - Version 1.5 - den 5. juni 2026

Indhold

Kapitel 1: Introduktion til Martinus, Det Tredie Testamente og Martinus Institut	3
Kapitel 2: Hvordan beskyttede Martinus Det Tredie Testamente?	3
Kapitel 3: Hvad skal der til for at opdage, at Martinus Institut overtræder Martinus' regel for beskyttelse af værkerne?	5
Kapitel 3.1: 1978-skærpelsen – fra tilladte trykfejl til forbud mod enhver rettelse efter Martinus' død	5
Kapitel 3.2: Må der virkelig ikke rettes så meget som et komma?	7
Kapitel 3.3: Hvordan ses det, at Martinus' skærpelse meget hurtigt gik i glemmebogen?	7
Kapitel 3.4: Hvad hvis der kommer en "intelligent mand"?	8
Kapitel 3.5: Hvordan ses det, at Instituttet har erstattet Martinus' regel med deres egen regel?	9
Kapitel 3.6: Hvad menes der med publicering i betryggende form?	9
Kapitel 3.7: Hvad sagde Martinus om ny retskrivning i Livets Bog?	10
Kapitel 3.8: Hvad er det, Martinus Institut har ændret i værkerne?	12
Kapitel 3.9: Var en udeladt sætning i Samarbejdsstrukturen medvirkende til moderniseringen af Martinus' værk?	13
Kapitel 3.10: Godkendte Martinus listen fra Aage Hvolby med forslag til rettelser?	14
Kapitel 3.11: Hvordan har OCR-kopiering indført nye tekstfejl samt ændringer i det layoutmæssige indhold?	15
Kapitel 3.12: Hvorfor må man ikke rette tilbage til manuskriptet?	16
Kapitel 3.13: Stavede Martinus virkelig Det Tredie Testamente med i?	16
Kapitel 3.14: Fik Instituttet lov til at færdiggøre uafsluttede værker?	17
Kapitel 3.15: Ønskede Martinus, at foredragsholderne anvendte de af hans symboler, han ikke selv havde forklaret skriftligt?	18
Kapitel 3.16: Forplanter ændringerne sig videre til oversættelserne?	18
Kapitel 4: Retssagen - Vandt Martinus Institut en pyrrhusejr?	19
Kapitel 5: Opsummering: Hvad ligger til grund for, at Martinus Institut mener, at de stadig må ændre i værket?	20
Kapitel 6: Kan rådet blive uansvarligt?	20
Kapitel 7: Hvorfor skal værkerne være "hugget i sten"?	21
Appendix A: Links til dokumentation	22
Appendix B: Tidslinje for centrale citater	23
Appendix C: Forsidetegning: Fablen om planten der ville bevare ved at ændre - og fik en medalje	25

Kapitel 1: Introduktion til Martinus, *Det Tredie Testamente* og Martinus Institut

Martinus fik som 30-årig en åbenbaring, der udløste en evne, som han kaldte "**kosmisk bevidsthed**" - en intuitionsevne til bl.a. at se de evige lovmæssigheder, som han oplevede lå til grund for virkeligheden. Han beskrev disse i logiske tankerækker, som han betegnede som **kosmiske analyser** i sine samlede værker, som han gav fællestitlen *Det Tredie Testamente*. Denne iøjnefaldende titel gav han værkerne, fordi han oplevede, at hans mission var en opfyldelse af Kristi løfte, der hvor han siger til sine disciple, at han havde meget mere at fortælle dem, men de kunne ikke bære det. Derfor ville Faderen sende Talsmanden, den hellige ånd, til de kommende slægter, som skulle fortælle det, som Kristus ikke måtte sige på det tidspunkt.

Martinus oprettede den almennyttige institution *Martinus Institut*, som skulle være garant for beskyttelse, oversættelse og udgivelse af *Det Tredie Testamente*. Martinus valgte at kalde Instituttets bestyrelse for et **råd** og medlemmerne for **rådsmedlemmer**, fordi det også var deres opgave at give råd og vejledning – og fordi de ikke skulle bestyre i ordets traditionelle betydning. Derfor blev bestyrelsesmøder tilsvarende kaldt **rådsmøder**.

Ud over rådsmøder, hvor Martinus underviste sit institut i de sidste syv år før sin bortgang, afholdt han også regelmæssige medarbejdermøder. Disse blev omtalt som **torsdagsmøder** - De samme betegnelser bliver anvendt i det følgende.

Kapitel 2: Hvordan beskyttede Martinus *Det Tredie Testamente*?

Martinus beskyttede værket med en enkel og ufravigelig regel. Det tidligste nedskrevne udtryk for denne regel er tilsyneladende 13. januar 1976, hvor det fremgik af rådsmødereferatet: "**Der må ikke uden Martinus samtykke foretages ændringer i bøgerne eller i det, han har skrevet.**" Der var kun én enkelt undtagelse: åbenlyse trykfejl. Men i 1978 blev reglen skærpet, så selv stavefejl kun måtte rettes efter samråd med Martinus. **Efter Martinus' død måtte intet derfor ændres.** Værket skulle "**bare fotograferes af**", som han udtrykte det på to rådsmøder i 1980.

Ansvaret for at overholde denne regel placerede han hos Martinus Institut. Han sikrede beskyttelsen yderligere ved ikke kun at lade sin regel være moralsk bindende, men også juridisk bindende. Dette fremgår fx af hans tale på sin 82-års fødselsdag 11. august 1972:

"Ja, så var det jeg også nævnte før, hvis jeg skal falde væk, så må der jo være en fast struktur til at bevare disse ting, jeg har skabt. Det er allerede ordnet med en selvejende institution. Denne selvejende institution skal have en bestyrelse. Det forlanger loven. Men så er jeg nødt til at forlange, at denne bestyrelse juridisk går med til at være ansvarlig for, at tingene bliver ført videre på den måde, det skal."

Den juridiske forpligtelse fremgår formelt af Martinus' testamente (ikke at forveksle med værket *Det Tredie Testamente*), hvor det anføres, at Martinus' universalarving er Martinus Institut, og at instituttet pålægges at respektere hans efterladte optegnelser vedrørende instituttets formål.

Hvordan Martinus beskyttede Det Tredie Testamente

- og hvad der siden er sket med beskyttelsen

Disse efterladte optegnelser omfatter blandt andet referater fra **rådsmøder** og **torsdagsmøder**.

Martinus omtalte på et rådsmøde i 1980 instituttet som "**værkets vogtere**".¹ Deres vigtigste opgave er at sikre, at Martinus' regel om uændret udgivelse overholdes. Instituttets forpligtelse nævnes i kommentarerne til formålsparagraffen i Instituttets love fra 1982:

"[...] Når blot denne forpligtelse findes et eneste sted på jorden, kan alle andre være fuldstændigt frit stillet."

Denne ordning vil, ifølge de kosmiske analyser, før eller siden blive fuldbragt:

- Hvis reglen respekteres fuldt ud, er værket beskyttet, fordi det bevares og udgives i den uændrede form, som Martinus godkendte.
- Hvis den ikke respekteres, skyldes det - ifølge analyserne - uvidenhed. Denne uvidenhed vil - ifølge de samme analyser - føre til det, Martinus betegner som ubehagelig karma - og dermed lidelseserfaringer for instituttet. Denne karma fortsætter, indtil bestemmelsen følges - så langt, som det i praksis er muligt.

Værket kan nemlig ikke - selv ved affotografering - med garanti udgives fuldstændig uændret. Der vil nemlig kunne opstå mindre, utilsigtede ændringer, eksempelvis:

- små variationer i kontrast eller skarphed
- der kan komme støvfnug med på kopien
- papirkvaliteten kan ikke altid gengives helt
- ved digitale kopier bortfalder papirkvaliteten helt

Så snart reglen overholdes, opstår der - set i lyset af de kosmiske analyser - en firedobbelt beskyttelse:

1. **Værket beskyttes**, fordi ansvaret for ændringer ikke overtages af andre mennesker, men forbliver hos Martinus selv.
2. **Forfatterrettighederne beskyttes**, fordi værket bevares i den form, Martinus selv fastlagde, uden andres indblanding.
3. **Instituttet beskyttes karmisk** ved at beskytte adgangen til de uændrede værker. Der opstår det, Martinus kalder 'syndernes forladelse', hvilket vil sige, at den karma, som opstod af en utilstrækkelig beskyttelse af værket, ikke længere kommer til udfoldelse.
4. **Læseren beskyttes** ved at have adgang til værket i dets uændrede form, som Martinus allerede i 1932 omtalte med løftet:

"Takket være denne lykkelige Omstændighed vil hele min kosmiske Manifestation nu komme til at foreligge for Verden i sin fuldstændig originale Renkultur" (*Livets Bog*, bind I, stk 22, s. 23-24).

¹ Se [Appendix B: Tidslinje for centrale citater](#)

Kapitel 3: Hvad skal der til for at opdage, at Martinus Institut overtræder Martinus' regel for beskyttelse af værkerne?

For de fleste læsere er det ikke umiddelbart synligt, at Martinus Institut i dag ikke følger Martinus' regel fuldt ud. Det skyldes, at det kræver både adgang til en række kilder, der ikke er publiceret af Martinus Institut – og en dybdegående analyse af disse kilder – at opdage det.

I Martinus Instituts egne beskrivelser – blandt andet i bogen *Samarbejdsstrukturen* og i deres retningslinjer for udgivelse på deres hjemmeside (martinus.dk) – får man derimod det indtryk, at Instituttet handler i overensstemmelse med Martinus' ønsker. Det fremstår, som om Martinus enten har givet tilladelse til ændringerne - eller sandsynligvis ville have gjort det.

Det er nærliggende at antage, at Instituttet selv opfatter det sådan.

Imidlertid stemmer denne opfattelse ikke overens med Martinus' dokumenterede udtalelser om værkets beskyttelse.

Når de relevante kilder sammenholdes i deres rette sammenhæng, ***tegner der sig et andet billede: Martinus' regel var klar og ufravigelig – og den efterleves ikke fuldt ud i dag.***

I de følgende afsnit gennemgås dokumentationen trin for trin. Alle centrale tilgængelige kilder er samlet i [Appendix A](#) med links, så læseren selv kan efterprøve oplysningerne.

Kapitel 3.1: 1978-skærpelsen – fra tilladte trykfejl til forbud mod enhver rettelse efter Martinus' død

Den 30. marts 1978 var en milepæl for Martinus-sagen. Den dag skærpede Martinus sin regel ved at ***ophæve*** undtagelsen om, at kun åbenlyse trykfejl måtte rettes uden hans medvirken. Derefter forudsatte enhver rettelse Martinus' medvirken. Der er i øvrigt ikke fremlagt dokumentation for, at Martinus efterfølgende godkendte én eneste rettelse.

Anledningen til skærpelsen var, at en medarbejder, instituttets trykker Bertil Ekström, i et brev foreslog, at Martinus fortsat skulle tage hovedansvar for rettelser efter sin død. Bertil nævnte Martinus' ufravigelige regel med ordene:

“Du har jo i bestyrelsen vedtaget at ingen rettelser må laves i litteraturen uden din billigelse, eftersom der altid foreligger en fare for at der foretages ændringer der forandrer indholdet.” (brev fra Bertil til Martinus, dateret 29. marts 1978)

Bertils brev nævnte indledningsvis også den eneste undtagelse i reglen, nemlig at Martinus havde givet Mogens og Bertil lov til i forening at rette trykfejl uden samråd med Martinus. Bertil foreslog følgelig, at Martinus, når han var død, fortsat fra det hinsides kunne godkende rettelser af sprogføj ved at inspirere den daværende bestyrelse telepatisk:

Hvordan Martinus beskyttede Det Tredie Testamente

- og hvad der siden er sket med beskyttelsen

“For eksempel kunde du give den nuværende bestyrelse i fællesskab autorisation at vedtage de nødvendige rettelser af den angivne karakter inden oversættelser til fremmede sprog finder sted. Du skulle da enten selv fra den åndelige side inspirere dem, når de sad med de aktuelle punkter foran sig, eller måske skulle du foretrække allerede nu at bede forsynet om at ordne det sådan, at det, der skulle gøres i denne henseende, nåede at blive gjort inden du forlader det fysiske plan.” (Ibid.)

Det fremgår af brevet, at Bertil var et meget ydmygt og samvittighedsfuldt menneske og kun ønskede at gøre Martinus’ vilje. Hans forslag var udelukkende begrundet i, at han gerne ville have fjernet flest mulige sprogfejl med Martinus’ godkendelse, **før bøgerne blev oversat**. Selv om Bertil således slet ikke mente forslaget som en lempelse af Martinus’ regel, så ville det have været det i praksis. Det ville have åbnet for ændringer **uden Martinus’ fysiske medvirken**.

Martinus **afviste** forslaget og **indførte** i stedet den førnævnte **skærpelse**, at ikke engang **stavefejl** måtte rettes, uden det var efter **samråd med ham**. I referatet fra torsdagsmødet 30. marts 1978 (dagen efter at Bertils brev var dateret) blev Martinus’ skærpelse nævnt således:

“Rettelser i Martinus’ bøger. Bertil stillede et spørgsmål i denne forbindelse. **Martinus understregede igen meget kraftigt, at der intet måtte rettes i skrifterne**. “Om noget er skrevet “primitivt”, så skal det blive stående “primitivt”. - “Folk må gerne se, at jeg ikke er særligt belæst.” “Stavefejl må gerne – **efter samråd** – rettes.” ” (torsdagsmødereferat, 30. marts 1978, min fremhævnings)

Senere i referatet understreges det yderligere med andre ord, at der intet må rettes:

“Martinus slog fast igen, at han ikke ønskede nogen ændringer i hans skrevne form. Det skrevne kan miste en del derved.” (Ibid.)

I tillæg til dette er der på Bertils brev til Martinus nedfældet hans svar med håndskrift. Svaret er en yderligere understregning af, at der intet må ændres i skrifterne:

“Martinus 30.3.1978 (torsdagsmøde): Jeg er ikke lærd – jeg ønsker ikke, at der forandres eller pyntes på mit sprog – det skal være, som det er. Jeg er en bonde, og det skal ikke skjules, at jeg ikke er studeret.” ²

To år før - den 16. marts 1976 - blev det på rådsmødet: “[...] igen fastslået, at bortset fra åbenlyse trykfejl (f.eks. individ – individ) må der ikke ændres i værkerne uden Martinus’ personlige medvirken.” Herefter tilføjede Martinus: **“at der næppe er grund til at rette noget som helst.”** Denne tilføjelse tyder på, at det allerede i 1976 ikke længere var vigtigt for Martinus at rette åbenlyse stavefejl, men han tillod det, fordi det ikke kunne skade værket, så længe der ikke blev rettet andet end det.

² Link til Bertils brev med det håndskrevne svar fra Martinus:

<https://martinus-webcenter.dk/retssag/debatindlaeg/files/1978-03-29-fra-bertil-til-martinus.pdf>

Kapitel 3.2: Må der virkelig ikke rettes så meget som et komma?

Over for tidligere rådsmedlem Rolf Elving nævnte Martinus med stor eftertrykkelighed, at der intet måtte rettes i værkerne. Rolf har ofte fortalt om episoden, som stadig står helt klart i hans erindring. Han boede i Sverige, men opholdt sig i København i forbindelse med et besøg på Institutet, hvor han sad i Martinus' lejlighed på 1. sal og ventede, mens Martinus var til møde.

Ifølge Rolf satte Martinus sig altid på den samme stol overfor Rolf ved deres møder. Den pågældende dag forløb imidlertid anderledes. Da Martinus vendte tilbage fra mødet, virkede han fraværende og satte sig i stedet i sofaen. Uopfordret oplyste han Rolf om, at enkelte medarbejdere ønskede at foretage rettelser i værkerne efter hans død.

Rolf, der på dette tidspunkt var optaget af læsning, spurgte til situationen med en vis distance: "Hvad vil du så gøre ved det, Martinus?"

Martinus reagerede da usædvanligt kraftfuldt. Han udtalte med meget stor styrke: "**Der må ikke rettes så meget som et komma!**"

Rolf har fortalt, at han blev meget overrasket over denne kraftfulde reaktion, som stod i kontrast til Martinus' sædvanlige væremåde som en stille, mild og venlig ældre herre. Episoden gjorde et så stærkt indtryk, at han stadig kan erindre detaljer som Martinus' påklædning.

Rolf kan ikke med sikkerhed angive tidspunktet for hændelsen, men vurderer, at den *kan* have fundet sted efter torsdagsmødet den 30. marts 1978, hvor spørgsmålet om mulige rettelser efter Martinus' død blev rejst.

Kapitel 3.3: Hvordan ses det, at Martinus' skærpelse meget hurtigt gik i glemmebogen?

Martinus Institut har ikke forholdt sig til, at Martinus skærpede sin bestemmelse i 1978. Skærpelsen gik så at sige straks i glemmebogen på Martinus Institut. - I *Samarbejdsstrukturen* (1992 og 2003) citerer instituttet ganske vist fra torsdagsmødereferatet i 1978, hvor Martinus afviste forslaget om at rette efter Martinus' død og i stedet skærpede sin regel. Men citatet er stærkt forkortet og taget ud af sin sammenhæng. Derfor fremgår **det vigtigste** fra mødet **ikke**:

- at intet må ændres
- at stavefejl fra da af kun må rettes efter samråd med Martinus
- at der ikke må ændres i den skrevne form
- at dette var Martinus' svar på og afvisning af et forslag om at rette **efter Martinus' død**.

I *Samarbejdsstrukturen* er der kun citeret følgende fra mødet i 1978:

"Hvis noget er skrevet primitivt, så skal det blive stående primitivt. Folk må gerne se, at jeg ikke er særlig belæst."

Samarbejdsudvalgsmøde 30.03.78

Hvordan Martinus beskyttede Det Tredie Testamente

- og hvad der siden er sket med beskyttelsen

To af de mest toneangivende rådsmedlemmer (Aage Hvolby og Ib Schleicher) skrev i hver sin artikel i 1980 og 1982, at der stadig måtte rettes åbenlyse trykfejl efter hans død. Artiklerne nævner ikke, at Martinus var blevet stillet et forslag om, at medarbejderne kunne fortsætte med at rette i værkerne efter hans død, eller at han afviste dette forslag med en skærpelse, hvorefter selv stavefejl kun måtte rettes i samråd med ham.

De to artikler blev bragt i *Kosmos* - instituttets tidsskrift. Nedenstående citat stammer fra artiklen fra 1982:

“Martinus vil ikke udelukke, at der enkelte steder i hans værker kan have indsneget sig små ‘skønhedspletter’. **På trods heraf har han bestemt, at kun indlysende trykfejl må rettes.** Der må ikke senere rejses tvivl om, hvad Martinus faktisk skrev.” (min fremhævnings)

At artiklerne ikke omtaler den skærpede regel eller optakten til den, kan muligvis skyldes, at de to daværende rådsmedlemmer ikke deltog i mødet i 1978, hvor skærnelsen blev vedtaget, og derfor muligvis ikke har kendt til den. Interesserede uden for instituttet har ikke tidligere haft mulighed for at kende til skærnelsen, da kilderne ikke er publiceret af Martinus Institut.

At skærnelsen nu er mulig at konstatere, skyldes, at der omkring 2018 dukkede et ringbind med torsdagsmødereferater op hos et tidligere rådsmedlem i forbindelse med en oprydning, hvor nogle venner hjalp til. Referaterne blev efterfølgende gjort tilgængelige online - udenom instituttet - via <https://www.martinus-webcenter.dk/retssag/files/torsdagsmoeder.pdf>

At 1978-skærnelsen er en direkte følge af Bertils brev, blev efterfølgende kun muligt at opdage, fordi instituttet i 2018 offentliggjorde Bertils brev med forslaget om rettelser efter Martinus' død. Det skete som led i en svarskrivelse til en læser, idet instituttet mente, at brevet – sammenholdt med anden dokumentation – styrkede **deres opfattelse** af, at de var berettiget til at ændre værkets layoutmæssige indhold **uden Martinus' medvirken**.

Martinus Institut har tilsyneladende aldrig omtalt 1978-skærnelsen – heller ikke i deres seneste retningslinjer for rettelser i nye udgaver, som fylder 51 A4-sider. I disse retningslinjer fastslås det derimod – i modsætning til deres tidligere artikler fra 1980 og 1982 – at der kan rettes **mere** end blot åbenlyse trykfejl, og at dette endda er i overensstemmelse med Martinus' intentioner.

Det nævnes ikke, at denne opfattelse er en lempelse - ikke bare i forhold til 1978-skærnelsen, men også i forhold til 1980/1982-artiklerne, hvor 1978-skærnelsen var gået i glemmebogen. Noget af det mest glædelige ved de to artikler var jo ellers løftet til læseren om, at åbenlyse trykfejl var det absolutte maksimum for rettelser i værket, sådan som Martinus bestemte det **før** 1978. Men dette løfte gik efterfølgende også i glemmebogen hos Martinus Institut.

Kapitel 3.4: Hvad hvis der kommer en “intelligent mand”?

Martinus blev på rådsmøde i 1974 spurgt, hvad Institutet skulle svare, hvis der kom en “intelligent mand”, som sagde: “Jamen, det har du ikke forstået rigtigt. Martinus mener i virkeligheden sådan og sådan.” **Martinus svarede:** “Men det kan man ikke tage til følge. Altså, verden må bøje sig for de mennesker, der af Gud er indsat. Jeg vil sige det sådan: For mig er I af Gud indsat, og bestyrelsen skal være så at sige af Forsynet indsat. At der kommer en

Hvordan Martinus beskyttede Det Tredie Testamente

- og hvad der siden er sket med beskyttelsen

fremmed mand og siger, det er galt, og det er ikke rigtigt ... Hvis der var kommet en mand og havde sagt til Moses: Du skal ikke tage dig af det at føre dem ud af Ægypten. Tror I, han ville have bøjet sig for det. Nej, - vi skal heller ikke bøje os. Vi har fået den mission. Og der er ingen andre, og vi har ingen konkurrenter. Der er ingen, der har analyser, der er højere. Det har de ikke.” (Fra rådsmødereferat 22. januar 1974)

Siden 1992 har instituttet efterkommet en sådan “fremmed mand”, der har sagt, at når Martinus sagde: “ingen rettelser uden min medvirken - værket skal bare fotograferes af”, så mente han i virkeligheden **noget andet**.

Kapitel 3.5: Hvordan ses det, at Instituttet har erstattet Martinus’ regel med deres egen regel?

I 1992 havde Martinus Institut besluttet sig for at modernisere værket. Det kan kun lade sig gøre ved at rette **meget andet** end åbenlyse trykfejl. Martinus Institut har i retningslinjerne fremlagt en række begrundelser for at ændre i værkerne, som ved første øjekast kan virke fornuftige. Men kun, hvis man ikke kender Martinus’ ufravigelige regel - og ikke kender skærpelsen eller baggrunden for skærpelsen. Når man er vidende om disse kendsgerninger, ses det, at Instituttets retningslinjer flytter fokus væk fra og **overtræder** Martinus’ regel om, **at der ikke må ændres efter Martinus’ død**.

Kapitel 3.6: Hvad menes der med publicering i betryggende form?

Ifølge formålsparagraffen fra 1982 skal Martinus Institut:

“Bevare Martinus’ samlede værker uændret, som de foreligger fra hans side, oplyse om disse værker og gøre disse værker tilgængelige for interesserede, herunder ved publicering, oversættelse og undervisning i betryggende form”.

Martinus’ egne udtalelser i rådsmøde- og torsdagsmødereferaterne peger klart på, at “betryggende form” konkret betyder **affotografering**. Det var den metode, han selv anviste i 1980 – og den eneste, der fuldt ud sikrer, at værkerne bevares uændret, både i tekst og layout.

Udtrykket “i betryggende form” præciseres af det første råd i kommentarerne til formålsparagraffen i lovene fra 1982: “Det skal ske i betryggende form ved, at der **ikke foretages ændringer** i indholdet.” Kan noget være mere betryggende gengivet end en fotografisk gengivelse?

Moderniseringen af værket, som Instituttet påbegyndte i 1992, forsvares med tre påstande, der både er udokumenterede og modsiges af Martinus’ regel:

- at udtrykket “betryggende form” betyder, at man må lave ændringer uden Martinus’ medvirken, når blot man mener, at ændringerne ikke påvirker indholdet
- at affotografering udelukkende blev nævnt af Martinus af økonomiske årsager
- at Martinus skulle have sagt, at retskrivningsopdatering må foretages, men kunne vente

Kapitel 3.7: Hvad sagde Martinus om ny retskrivning i *Livets Bog*?

Herunder ses, hvad Martinus sagde på rådsmødet den 29. januar 1980, og hvordan Institutet i efteråret 2018 - tre gange - refererede det på en **helt anden måde**.

Hvad Martinus sagde på rådsmødet den 29.1.1980 (min fremhævnings med fed)	Hvordan Martinus' udsagn blev refereret i 2018 af rådet for Martinus Institut
Martinus: "[...] Det er jo let – det skal bare fotograferes af." Tage: "Skal det ikke skrives om med moderne små bogstaver?" Martinus: "Nej, det er da ikke nødvendigt. Nu bruger jeg en kugle med bare store bogstaver. [...]"	"[...] Og i forbindelse med genudgivelsen af Livets Bog på Borgen i 1981-85 udtalte Martinus på et rådsmøde (29.1.1980) om ny retskrivning i Livets Bog, at »det behøver ikke at være i denne omgang« (idet økonomien ikke rakte til en retskrivningsmodernisering med helt ny sats) – underforstået, at det kan ske 'i en senere omgang' "

Som det ses af ovenstående citat fra referatet (til venstre), nævnte Martinus ikke nogen overvejelse om senere modernisering, eller at affotografering foretages af økonomiske årsager, sådan som Institutet påstod i 2018. Martinus' tilføjelse om, at han brugte en (IBM-) "kugle med bare store bogstaver", kunne tyde på, at Tage Edelings spørgsmål om ny retskrivning lå Martinus så fjernt, at han misforstod det.

Martinus Institut skrev ovennævnte svar (til højre) til en læser, John Karlsen, den 25. oktober 2018.³ Som det ses, har Institutet sat ordene »det behøver ikke at være i denne omgang« i citationstegn, som om det er Martinus' udsagn, selvom hverken disse ord eller denne mening på nogen måder fremgår af referatet. Martinus siger reelt det stik modsatte.

Påstanden blev også fremsat knap en måned tidligere, den 29. september 2018, af daværende rådsmedlem Jacob Kølle Christensen ved et åbent-hus-arrangement i Sverige, hvor han udtalte: "Når man lavede et fotografisk genoptryk på Borgen i første omgang, så var det simpelthen af økonomiske årsager og ikke noget som helst andet."

Jacob Kølle fortsatte: "Det fremgår af bestyrelsesprotokollen. Og han [Martinus] sagde endda, at dette med moderniseringen af retskrivningen, det kunne vente til et senere tidspunkt."

I en svensk podcast fra samme måned gentog Jacob Kølle Christensen tilsvarende påstande. Interviewet blev gennemført af Micael Söderberg, der efterfølgende blev tilbudt medlemskab af rådet og i dag er formand. I podcasten (minuttal 51:28) sagde Jacob Kølle: "Man havde faktisk talt om at udgive Livets Bog på et offentligt forlag Borgen i 1981 med ny retskrivning, men! - der var ikke penge til det. Derfor laver man så et fotografisk genoptryk af førsteudgaven."

³ Korrespondance (fra 2018) mellem John Karlsen og rådet, se [Appendix A: Links til dokumentation](#)

Hvordan Martinus beskyttede Det Tredie Testamente

- og hvad der siden er sket med beskyttelsen

Intervieweren spurgte: "Så der fandtes planer på det?" Jacob Kølle svarede: "Ja, det gjorde der. Og Martinus udtaler faktisk på et rådsmøde i januar 1980, helt præcist 29. januar 1980, der siger han om ny retskrivning i *Livets bog*, at det *behøves* ikke at være i denne omgang". Intervieweren fortsatte: "Underforstået at man skulle kunne gøre det senere..." Hvortil Kølle svarede: "Man kan jo ikke tolke det anderledes." Intervieweren præciserede: "... når han ikke er her mere?" Hvortil Kølle svarede: "Netop!"⁴

Det må betegnes som meget bemærkelsesværdigt, at Martinus Åndsvidenskabelige Institut i 2018 – altså hele 15 år **efter**, at de begyndte at udgive de moderniserede udgaver, og parallelt med at de førte en retssag, som på det tidspunkt endnu ikke var afsluttet – pludselig tre gange fremsatte denne ikke tidligere fremførte helt centrale påstand - uden at fremlægge dokumentation for dens rigtighed: at retskrivningen ifølge Martinus måtte opdateres, og at affotografering alene var begrundet i økonomi.

Påstanden er kontroversiel, fordi

- den kommer så sent, gentages 3 gange og er *udokumenteret*, selvom den er *helt central*
- den modsiges af Martinus' regel fra rådsmødet 16. marts 1976: "[...] Det blev fastslået som helt ufravigeligt, at der ikke må foretages rettelser, heller ikke ved oversættelse, uden Martinus medvirken, og såfremt den nævnte liste⁵ ikke når at blive behandlet, må der ikke i fremtiden foretages rettelser i Martinus' værker."
- den modsiges af Martinus' skærpede krav fra 1978: "at der intet måtte rettes i skrifterne."
- den modsiges af Martinus' begrundelse fra 18. november 1980: "[...] bogen er jo færdig på alle leder og kanter. Så de kan bare fotografere af." Det peger ikke på økonomi som begrundelse, men på, at intet yderligere skulle ændres.
- affotografering må betragtes som et ufravigeligt krav fra Martinus, fordi det er en logisk følge af Martinus' ovenstående forbud mod ændringer i udgivelserne efter sin død.

Det er tankevækkende:

- at Jacob Kølle ved informationsmødet den næstsidste dag i september 29. september 2018 ikke kunne huske datoen eller kilden, da filolog Søren Ingemann Larsen spurgte
- at Jacob Kølle i ovennævnte podcast fra september 2018 godt kunne huske den præcise dato - 29. januar 1980 - og samtidig huskede så forkert om, hvad Martinus havde sagt på rådsmødet på denne dato
- at han ikke siden fremlagde dokumentation, selvom han på mødet lovede det
- at instituttet heller ikke efterfølgende har dokumenteret eller dementeret påstanden
- at rådet **ekskluderede Jacob Kølle af rådet** kort efter, at de vandt en retssag, som de havde anlagt mod fire af Martinus-sagens venner. En retssag Kølle tilsyneladende var primus motor på - og som beskrives i kapitel 4
- at Jacob Kølle efterfølgende klagede til Erhvervsstyrelsen og beskyldte rådet for **magtmisbrug og nepotisme**
- at Erhvervsstyrelsen afviste Kølles klage på grund af manglende ressourcer

⁴ Link til podcast: Se [Appendix A: Links til dokumentation](#)

⁵ Den nævnte liste blev tilsyneladende ikke behandlet. Det vil blive omtalt nærmere i kapitel 3.10

Kapitel 3.8: Hvad er det, Martinus Institut har ændret i værkerne?

Det er tvivlsomt, om nogen har det fulde overblik over alle de ændringer, der er foretaget siden Martinus' død. De forhold, der nævnes i dette kapitel, udgør derfor ikke en udtømmende gennemgang, men tjener som eksempler.

Allerede inden **Martinus' død** blev der **ændret uden hans medvirken**. Helt tilbage i 1969 blev ordet "Lerfod" ændret til "levefod" – uden at involvere Martinus, hvorved en korrekt formulering i førsteudgaven blev erstattet af en fejl i andenudgaven. I 1972 blev en anden fejl indført i andenudgaven. Denne rettelse omtales nærmere i kapitel 3.10.

Af ændringer **efter** Martinus' død kan eksempelvis nævnes følgende: Ud over at rette fra en rettellesliste med fem forslag, som det ikke er dokumenteret, at Martinus har godkendt – hvilket uddybes i de to næste kapitler – har Martinus Institut, uden Martinus' medvirken, foretaget ændringer af layoutmæssigt indhold, som slet ikke er fejl. Det gælder fx fjernelse eller ændring af Martinus' layoutmæssige valg:

- Martinus' brug af romertal (I–VII) er blevet erstattet med arabertal (1–7).
- Martinus' fortløbende pagineringsprincip på tværs af flerbindsværkerne. I den moderniserede udgave starter hvert bind med side 1.
- Martinus' henvisninger til andre steder i værket med specifikke sideangivelser blev ødelagt af det ovennævnte ændrede pagineringsprincip i de moderniserede udgaver. I den moderniserede udgave har man helt fjernet alle disse sidehenvisninger, hvorved krydshenvisningerne er blevet mindre præcise.
- Martinus placerede ikke styktitlerne ud for de enkelte stykker i *Livets Bog*, men samlede dem i indholdsoversigter. I den moderniserede udgave står styktitlen ud for det enkelte stykke.
- Martinus' brug af kursiv (det er siden visse steder blevet rettet frem og tilbage).
- Martinus' valg af stavemåde, hvor han på visse områder fulgte – og på andre områder afveg fra – gældende retskrivning. Disse afvigelser er blevet standardiseret til altid at følge de nyeste retskrivningsregler.
- Martinus' ustandardiserede begreber er blevet standardiseret (Martinus skrev fx "X 1", "X 2" og "X 3" på en række forskellige, ustandardiserede måder, somme tider uden punktum, andre gange med ét eller to punktummer).
- Samt en del andre layoutmæssige udtryk.

Martinus Institut har desuden givet sig selv mulighed for at rette formodede fejl, dvs. fejl som **de vurderer**, at Martinus **sandsynligvis** ville have godkendt. Dette fremgår af *Samarbejdsstrukturen* (2. udgave, 2003) og uddybes i næste kapitel. Derudover er der også foretaget andre ændringer, der vil blive gennemgået i kapitel 3.11 og kapitel 3.12.

Ud over at det ovennævnte er et **brud** med Martinus' ufravigelige regel fra 16. marts 1976 samt skærpelsen fra 30. marts 1978, står det også i kontrast til Martinus' udtalelse til Alf Lundbeck

Hvordan Martinus beskyttede Det Tredie Testamente

- og hvad der siden er sket med beskyttelsen

(Fra *Dage med Martinus 1928–1932*, side 114)⁶: “**Martinus ville ikke have, at man i fremtiden skulle kunne sige, at han havde skrevet denne bog med andres hjælp. ‘Den skal staa med alle dens fejl og mangler ligesom jeg skriver den, jeg vil ikke have, at andre skal rose sig af at være aarsag til bogens fuldkommenhed.’ ”**

Kapitel 3.9: Var en udeladt sætning i Samarbejdsstrukturen medvirkende til moderniseringen af Martinus’ værk?

I 1992 udgav Martinus Institut bogen *Samarbejdsstrukturen* – samme år som moderniseringen af værket blev påbegyndt. Af bogen fremgår det, at instituttet allerede havde indført en praksis, der gik videre end blot at rette åbenlyse trykfejl. Bogen forholder sig ikke til, at instituttet – som nævnt i kapitel 3.3 – i to artikler i *Kosmos* fra 1980 og 1982 lovede, at rettelser af åbenlyse trykfejl var det absolutte maksimum. *Samarbejdsstrukturen* forholder sig heller ikke til den skærpelse – nævnt i kapitel 3.1 – fra torsdagsmødet den 30. marts 1978, hvorefter intet måtte rettes. Eneste undtagelse var – som nævnt – at stavfejl måtte rettes efter samråd med Martinus.

I 1992 havde de endnu ikke givet sig selv lov til at rette formodede fejl, men de havde givet sig selv lov til at indsætte en fodnote. I andenudgaven fra 2003 gav de – ud over dette – også sig selv lov til at rette formodede fejl. Samtidig tog de desuden skridtet videre og gav sig selv lov til at ændre sprogdragten ved at opdatere og standardisere retskrivningen.

I *Samarbejdsstrukturen* (1992 og 2003) gengives Martinus’ regel fra 1976, men i forkortet form, hvor den afsluttende – og særdeles vigtige – sætning er udeladt. Citatet med den udeladte sætning er vist i et udkast til *Samarbejdsstrukturen* (som instituttet ikke har publiceret), men som blev offentliggjort uden om instituttet i 2018 på martinus-webcenter.dk.⁷

Det uforkortede citat i udkastet	<i>Samarbejdsstrukturens</i> forkortede citat
”[...] Det blev fastslået som helt ufravigeligt, at der ikke må foretages rettelser, heller ikke ved oversættelse, uden Martinus medvirken, og såfremt den nævnte liste ikke når at blive behandlet, må der ikke i fremtiden foretages rettelser i Martinus’ værker.”	”[...] Det blev fastslået som helt ufravigeligt, at der ikke må foretages rettelser, heller ikke ved oversættelse, uden Martinus medvirken.”

Ud over at udelade den sidste del af sætningen skriver Instituttet umiddelbart efter: “Som det fremgår af ovennævnte referat, lagde Martinus vægt på, at der ikke uden hans medvirken måtte foretages ændringer i værkerne. Efter hans bortgang har både de tidligere og nuværende rådsmedlemmer drøftet indgående, efter hvilke retningslinjer den sproglige behandling af værkerne kan videreføres i god overensstemmelse med hans ønsker og intentioner. “

⁶ Downloadlink til Alf Lundbecks manuskript *Dage med Martinus 1928–1932* - se [Appendix A](#)

⁷ Link til udkastet findes i [Appendix A: Links til dokumentation](#)

Det kan være vanskeligt at overholde en regel, hvis man ikke kender den i sin fulde ordlyd, og samtidig mener, at "helt ufravigeligt" er synonymt med "at lægge vægt på". Kan det mon være en medvirkende årsag til, at man mente, det var i overensstemmelse med Martinus' regel at gennemføre en modernisering uden Martinus' medvirken?

Kapitel 3.10: Godkendte Martinus listen fra Aage Hvolby med forslag til rettelser?

Den førnævnte udeladte sætning i *Samarbejdsstrukturen*, "[...] og såfremt den nævnte liste ikke når at blive behandlet, må der ikke i fremtiden foretages rettelser i Martinus' værker", henviser til en liste med fem forslag til rettelser, som Aage Hvolby havde udarbejdet i 1976. Et af forslagene fremgår af et ikke tidligere publiceret rådsmødereferat fra 7. september 1976, hvor Hvolby sagde til Martinus: "[...] Den næste er jeg ret sikker på, at du vil give ret i. Det er nogle af disse seksuelle afsporinger, som du har kaldt D, E og F, men det bør være D, F og G."

Rettelseshistorikken er:

- Manuskript og førsteudgave: D, E og F
- 1972-udgaven: D, E og G
- 1983-udgaven: D, E og F
- 2003-udgaven: D, F og G

Mange vil ud fra sammenhængen mene, at "D, F og G" er det rigtige. Derfor er det særligt vigtigt at huske, hvad Martinus bestemte: at der **ikke må rettes uden Martinus' godkendelse**. Det var derfor, Aage Hvolby først skulle forelægge rettelsesforslaget for Martinus, og rettelsen kun måtte foretages, hvis Martinus nåede at behandle listen. Martinus blev præsenteret for Hvolbys lille liste i 1976. Aage Hvolby mindede ham om listen i september 1976, efter at listen første gang blev nævnt den 16. marts 1976. Martinus døde i 1981. Han havde dermed cirka fem år til at tage stilling til forslaget, hvis han ønskede rettelsen foretaget.

Ifølge det mangeårige medlem af instituttets sproggruppe, Henrik Hedegaard, er 1983-udgaven et genoptryk af førsteudgaven. Han har oplyst, at man brugte trykkepladerne fra førsteudgaven, fordi de var de mest vellykkede og gav det klareste tryk. Han har videre oplyst: "Det er korrekt, at selvom udgaverne i 1980'erne & 1990'erne er fotografiske genoptryk, blev der rettet visse fejl alligevel. [...] man kunne altså gå ind og erstatte en tekstlinje med en ny og fejlrettet [...]".

I 1983-udgaven rettede man visse ting, men man indførte ikke Aage Hvolbys rettelsesforslag fra 1976, hvilket må undre, hvis Martinus havde godkendt forslaget. Aage Hvolbys rettelsesforslag blev indført i den moderniserede udgave i 2003 og dokumenteret på instituttets rettelsesliste, men **uden oplysning om**:

- at rettelsen stammer fra Hvolbys liste
- at Hvolbys liste forudsatte Martinus' godkendelse for, at rettelsen måtte gennemføres
- **om** der foreligger dokumentation for, at Martinus faktisk godkendte rettelsen
- **om** de fire andre rettelsesforslag fra listen også er **gennemført**

Dette tyder på, at Martinus ikke godkendte rettelsen. Denne antagelse styrkes yderligere af:

- at instituttet ikke har fremlagt **dokumentation** for en sådan godkendelse
- at instituttet ikke har fremlagt Aage Hvolbys liste med de fem forslag eller oplyst, hvilke forslag listen nævnte
- at Henrik Hedegaard ved forespørgsel om rettelsen har oplyst (14. aug. 2025): **“Vi har mig bekendt ikke dokumentation for, at Martinus selv godkendte rettelsen i 2003 af LB5 stk. 1875 til ‘D, F og G’.”**

Kapitel 3.11: Hvordan har OCR-kopiering indført nye tekstfejl samt ændringer i det layoutmæssige indhold?

Ved affotografering kan man skabe en digital kopi, der gengiver værket nøjagtigt – både i tekst og layoutmæssigt indhold – og uden at indføre fejl.

Til trods herfor valgte Martinus Institut i 1992 at digitalisere ved hjælp af OCR i stedet for affotografering. OCR-kopiering blev valgt, **fordi metoden muliggør modernisering af teksten.**

OCR-kopiering kan imidlertid ikke gengive værket nøjagtigt - hverken i layout eller tekst:

- **Ændringer i layoutet**
Når teksten med OCR-kopiering genopbygges digitalt, ændres det layoutmæssige indhold uundgåeligt. Disse ændringer er ikke godkendt af Martinus og kan ikke undgås ved OCR-kopiering.
- **Risiko for uopdagede tekstfejl**
OCR-kopiering – især i begyndelsen af 1990’erne – var upræcis og kunne fejlfortolke tekst og tegn. Derfor var efterfølgende korrekturlæsning nødvendig. Men korrektur kan aldrig garantere, at alle fejl opdages. Der er således en vedvarende risiko for, at den moderniserede udgave indeholder fejl i teksten, som opstod i 1992 eller senere ved OCR-kopieringen – fejl, der hverken er tilsigtede eller opdaget, og som Martinus ikke har godkendt.

At OCR-kopiering medfører, at der opstår fejl i teksten i den frembragte digitale kopi, blev indirekte bekræftet af Martinus Institut selv, da de i 1991 i *Kosmos* efterlyste korrekturlæsere og understregede, at processen med at digitalisere værket krævede “uhyre grundig korrekturlæsning”. Det blev dog ikke oplyst, at dette udelukkende skyldtes valget af OCR-kopiering frem for affotografering.

At fejl i form af ordændringer faktisk **er** blevet indført i de OCR-kopierede udgivelser trods “uhyre grundig korrekturlæsning”, illustreres af en hændelse i 2019, hvor en studiegruppe ved et tilfælde opdagede en ordændring ved at sammenligne den moderniserede (OCR-kopierede) udgave med “Firkløverets”⁸ affotograferede udgave af førsteudgaven. Ordet **Bevidsthedsudfoldelse** var ved en OCR-fejl blevet ændret til ordet **bevidsthedsudvidelse**.⁹

⁸ “Firkløveret” var en betegnelse for de fire af Martinus-sagens venner, som udgav førsteudgaverne, og derfor blev sagsøgt af Institutet. Se nærmere i kapitel 4.

⁹ <https://martinus-webcenter.dk/retssag/debatindlaeg/2019-11-21-aendring-efterskrift.html>

Hvordan Martinus beskyttede Det Tredie Testamente

- og hvad der siden er sket med beskyttelsen

Instituttet bekræftede, at der var tale om en OCR-fejl og rettede efterfølgende ordet tilbage i online-udgaven.

Den moderniserede udgave med den uopdagede fejl blev udgivet i 2007 - og forblev dermed uopdaget i 12 år. Fejlen blev udelukkende opdaget, fordi nogen var begyndt at studere "Firkløverets" genoptryk af førsteudgaven.

Sådanne rettelser frem og tilbage er det, der skulle **forebygges** ved slet ikke at ændre i værkerne, hvilket også nævnes i 1980/1982-artiklerne, dengang da Martinus Institut lovede, at åbenlyse trykfejl var maksimum for, hvad der måtte rettes efter Martinus' død, fordi 1978-skærpelsen var det eneste, der dengang var gået i glemmebogen.

De digitale udgaver af de gamle *Kosmos*-blade er lavet (**helt rigtigt**) med digital affotografering og derefter OCR til at lave søgefunktionalitet. Hvis man ville, kunne man derfor digitalisere værkerne ligeså uændret som de gamle *Kosmos* og samtidig have søgefunktionalitet.

Kapitel 3.12: Hvorfor må man ikke rette tilbage til manuskriptet?

Martinus Institut mener, at det følgende citat giver lov til at rette tilbage til manuskriptet uden Martinus' medvirken: "Originalmanuskripterne er de autentiske tekster. Eventuelle fejl i bøgerne i forhold til disse originaler må rettes." (*Rådsmøde, 30. marts 1976*)

Instituttets tolkning giver kun mening, hvis bestemmelsen ses isoleret. Men udtalelsen kan ikke ses isoleret, men må ses i lyset af Martinus' regel, der blev fastslået blot 14 dage forinden (16. marts 1976), hvor det blev fastslået som helt ufravigeligt, at ingen ændringer i værket måtte foretages uden Martinus' personlige medvirken, og at der derfor ikke i fremtiden måtte foretages rettelser i værket. Samt skærpelsen fra 1978 der fastslog at intet må rettes. Eneste undtagelse er derefter stavefejl og kun efter samråd med Martinus.

Ifølge Martinus' sidste personlige elev, Rolf Elving, byggede Martinus' sikkerhed for, at der kun var uvæsentlige småfejl i værket, på, at hele **syv korrekturlæsere** havde gennemgået manuskriptet til alle syv bind af *Livets Bog*, før førsteudgaven udkom. Ved at rette tilbage uden Martinus' medvirken overtræder man Martinus' regel, og man risikerer desuden at **genindføre fejl** fra manuskriptet, som Martinus med sine syv korrekturlæsere havde korrigeret i førsteudgaverne.

Kapitel 3.13: Stavede Martinus virkelig Det Tredie Testamente med i?

Efter Martinus' død er der skrevet tre skønlitterære thrillere, som intet har med Martinus' værker at gøre. Disse har alle på dansk fået titlen "Det Tredje Testamente" med "j". Takket være, at Martinus anvendte stavemåden "tredie" med "i", adskiller titlen på hans værk sig fra disse romaner.

Stavemåden "tredie" udgik officielt i 1955, men der er ikke belæg for, at Martinus nogen steder i sine værker anvendte formen "tredje" med "j" – heller ikke i de tekster, hvor han ellers fulgte den nye retskrivning.

Hvordan Martinus beskyttede Det Tredie Testamente

- og hvad der siden er sket med beskyttelsen

Martinus' mangeårige nære ven, Tage Buch, skriver i biografien "*TilbageBlik*":

"Martinus bestemte og designede selv, at hans værks navn var 'Det Tredie Testamente' og at det skulle staves på denne måde, og altså ikke sådan som Instituttet pludselig omkring år 2002 syntes, at det skulle staves."

Jan Langekær, der i mange år har arrangeret udstillinger om *Det Tredie Testamente*, har oplyst:

"Er det dokumenteret skriftligt, hvad Martinus har sagt på et torsdagsmøde?"

Ja, det er det, for Aage Hvolby har sagt til mig at alle torsdagsmøder er blevet optaget på bånd. Og Erik Weihrauch har personligt meddelt mig, at han deltog i netop dette torsdagsmøde, hvor også Ib Schleicher deltog og Martinus også selv deltog. På dette møde sagde Martinus, at han ønskede at Tredie i titlen skulle staves med "i", fordi det var pæneste. Ib havde foreslået, at det blev stavet med "j", men det afviste Martinus på mødet. Jeg klagede på et tidspunkt til rådet, over at rådet ikke fulgte Martinus beslutning, på dette punkt. Hvorpå de svarede mig, at det var rigtigt nok at Martinus havde besluttet som jeg nævnte, **MEN** at Martinus beslutninger ikke var **eviggyldige**, for nu var det rådet som bestemte."

Martinus' afvigende stavemåde kunne måske også ses som en ægtheds-indikator - ligesom vandmærket i en pengeseddel.

Kapitel 3.14: Fik Instituttet lov til at færdiggøre uafsluttede værker?

For at besvare spørgsmålet må man forstå, at Martinus overdrog sine rettigheder til Martinus Institut gennem testamente og gavebrev. Hvor gavebrevet primært beskriver de overdragne rettigheder, indeholder testamentet bestemmelser, der kan forstås som begrænsninger i disse. Gavebrevet overdrager ophavsretten til Instituttet, herunder også en formulering, der omfatter retten til at færdiggøre uafsluttede værker. Denne bestemmelse anvendes af Instituttet som grundlag for færdiggørelse af efterladt materiale.

En sådan **isoleret** læsning af gavebrevet giver imidlertid et misvisende billede. Et rådsmødereferat angiver nemlig, at Martinus **ikke ønskede, at uafsluttede værker skulle færdiggøres af andre**. I tilfælde, hvor materialet vurderes forståeligt, skulle det i stedet **udgives i sin ufuldstændige form**. Denne opfattelse er desuden gengivet i *Samarbejdsstrukturen* (1992 og 2003).

Testamentet pålægger Instituttet at respektere de optegnelser, Martinus har efterladt vedrørende dets formål. På den baggrund må rådsreferatet ses som en præcisering og begrænsning af de rettigheder, der er formuleret i gavebrevet. Samtidig ligger udtalelsen på rådsmødet også i logisk forlængelse af hans regel om, at der ikke måtte foretages ændringer uden hans medvirken. Hans holdning til uafsluttede værker understreger således, at hans regel om, at han skal medvirke ved enhver ændring, både er ufravigelig for afsluttede og uafsluttede tekster.

Hvordan Martinus beskyttede Det Tredie Testamente

- og hvad der siden er sket med beskyttelsen

Et eksempel på konsekvensen af instituttets **isolerede** tolkning af gavebrevet er udgivelsen af værket *Den intellektualiserede kristendom*, som er baseret på materiale, der ikke forelå som et afsluttet værk. Her har man endda indsat et forord skrevet af en anden forfatter (Per Thorell) og **indkopieret** Martinus' **underskrift** umiddelbart nedenunder.

Kapitel 3.15: Ønskede Martinus, at foredragsholderne anvendte de af hans symboler, han ikke selv havde forklaret skriftligt?

Svar: Nej! - Daværende rådsmedlem Willy Kuiper oplyste i 1980 på torsdagsmøde, hvor Martinus deltog: "[...] Ligeledes ønsker Martinus, at foredragsholderne **afholder sig fra at anvende og forklare de af Martinus symboler, som Martinus endnu ikke selv har forklaret skriftligt**. Willy fandt, at man bør publicere disse ønsker i *Kosmos*."¹⁰ (12. juni 1980, min fremhævnings med fed)

Måske er det tid til at re-publicere disse ønsker i *Kosmos*, da dette ønske fra Martinus **ikke længere efterkommes** af underviserne på Martinus Institut.

Martinus var så bekymret for, at eftertiden ville anvende og forklare de uforklarede symboler, at han på et efterfølgende rådsmøde - mindre end to måneder efter - 5. august 1980, udtalte:

"Martinus: Der er jo bare det, at jeg kan ødelægge dem, klippe dem i stykker. Der er jo mange ting, mange symboler, jeg ikke når at få lavet, - der er 100 symboler, og en vældig stor analyse af spiralerne, det kan jeg jo ikke ...

Ib: Vi har været inde på, at vi skal tilintetgøre de ufærdige symboler.

Martinus: Ja, det tror jeg nok, vil være klogest. Ja, for jeg kan jo ikke være sikker på, - jeg kan nok være sikker på jer - men hvordan kan jeg være sikker på - om 50 år. "

Kapitel 3.16: Forplanter ændringerne sig videre til oversættelserne?

I det første rads kommentarer til formålsparagraffen i Martinus Instituts love fra 1982 oplyses det, at oversættelser: "[...] skal ske i betryggende form, ved at få oversat i så detaljeret overensstemmelse med originalen som muligt og i korrekt sprog."

Martinus Institut betragter den moderniserede udgave efter 1992 (der indeholder flest ændringer uden Martinus' medvirken), som den, der er tættest på originalen. Det er også denne udgave, de har lagt til grund for oversættelserne.

Resultatet bliver, at ændringer, som Martinus ikke har godkendt, forplanter sig til oversættelserne. Den spanske oversætter, Martha Font, blev ekskluderet, fordi hun insisterede på at oversætte ud fra den udgave, Martinus havde godkendt, frem for den moderniserede

¹⁰ Link til torsdagsmødereferatet 12. juni 1980 (om Martinus symboler uden hans forklaring): <https://drive.google.com/file/d/0Bwl5mxC1HzA4c2VKdTA3WmM1Vlhwb3dxYjlYamk0eTJBtNlr>

udgave, som ikke er godkendt af ham. Oversætterne Trifoi fra Rumænien, Tadeusz fra Polen og Gerard Oude Groon fra Holland vil også kun oversætte fra de originale værker.

Dette er eksempler på, at dem, der forstår og respekterer Martinus' bestemmelse, bliver ekskluderet af de medarbejdere, der selv mener at respektere den.

Kapitel 4: Retssagen - Vandt Martinus Institut en pyrrhusejrr?

Fire personer med tilknytning til Martinus-sagen udgav i 2010 de uændrede værker, da Instituttet ikke selv ville gøre det. De fire – som siden blev omtalt som "Firkløveret" – var Kurt Christiansen, Søren Ingemann Larsen, Ruth Olsen og Jan Langekær. De solgte værkerne til kostpris. De blev efterfølgende sagsøgt af Instituttet, som fik medhold i sagen. Udgivelsen blev ved Landsretten i 2020 pålagt standset, og de sagsøgte blev dømt til at betale omkring to millioner kroner i erstatning.

Fonden Det Tredie Testamente i Brøndbyøster ankede sagen videre til Højesteret, som afviste sagen med henvisning til dommen fra Østre Landsret. Derefter ankede fonden sagen videre til Menneskerettighedsdomstolen i Strasbourg, som svarede, at anken kunne antages, men skulle omformuleres. Fonden valgte imidlertid selv at standse den videre ankeproces i Strasbourg af økonomiske årsager.

Instituttets advokatomkostninger blev afholdt af gavegivermidler. Ifølge formålsparagraffen skulle midlerne anvendes til at gøre de **uændrede værker tilgængelige**, og Martinus har flere gange sagt, at værkerne skal være "**så billige som muligt – helst gratis**". Nu blev midlerne brugt til det modsatte. Retssagen varede otte år og havde både menneskelige, helbredsmæssige og økonomiske konsekvenser. Firkløveret havde ikke samme adgang som Instituttet til at finansiere advokatudgifterne med de gavegivermidler, der var doneret til Martinus Institut.

To gange tilbød domstolene **retsmægling**. Firkløveret takkede begge gange **ja**, men instituttet sagde begge gange **nej tak**. Instituttet begrundede retssagen med, at de var tvunget til det, for ellers kunne de risikere at **miste ophavsretten**. Denne påstand er imidlertid ikke i overensstemmelse med ophavsrettens regler.

Martinus overdrog ophavsretten til Instituttet for at **sikre publicering af de uændrede værker** - ikke for at udgive moderniserede udgaver.

At Firkløveret udgav førsteudgaven, og Instituttet efterfølgende retsforfulgte dem – samt den debat, der fulgte heraf – medførte imidlertid, at der for eftertiden blev skabt adgang til den manglende viden om Martinus' skærpede regel fra 1978 og om, hvad der blev udeladt i *Samarbejdsstrukturen*. At Instituttet vandt i retten kan juridisk set betragtes som et grønt lys til den ændrede udgave og til at forhindre adgang til de uændrede værker. Men gav Martinus også grønt lys? Er det ikke moralsk set en pyrrhusejrr?

Kapitel 5: Opsummering: Hvad ligger til grund for, at Martinus Institut mener, at de stadig må ændre i værket?

Nedenfor sammenfattes de forhold, der tidligere er gennemgået. De har dannet grundlag for ændringer i værket uden Martinus' medvirken og udgør dermed essensen af Instituttets rettelses- og udgivelsespolitik.

- Skærpsen fra 1978 gik i glemmebogen: man troede, man stadig måtte rette stavefejl.
- Løftet i 1980/1982-artiklerne fra rådet om at åbenlyse trykfejl var det absolutte maksimum for ændringer, gik også i glemmebogen.
- Udsagnet om udgivelse i betryggende form – “ved at der ikke foretages ændringer i indholdet” – er blevet tolket sådan, at visse ændringer ikke påvirker indholdet - og derfor kan foretages uden Martinus' medvirken.
- I citatet i *Samarbejdsstrukturen* (1992 og 2003) er den afsluttende sætning udeladt (fra rådsmødereferatet den 16. marts 1976) : “[...] **og såfremt den nævnte liste ikke når at blive behandlet, må der ikke i fremtiden foretages rettelser i Martinus' værker.**”
- Værket er blevet kopieret ved hjælp af OCR i stedet for affotografering med nye fejl - herunder ordændringer til følge forårsaget af OCR-kopieringen.
- Et citat fra rådsmøde fra 30. marts 1976 om, at fejl i forhold til manuskriptet må rettes, er blevet tolket **isoleret** som en tilladelse til at rette uden Martinus' medvirken.
- Gavebrevet er blevet tolket **isoleret** som begrundelse for at færdiggøre uafsluttede værker, og ser dermed bort fra Martinus' beslutning i rådsreferateme om **ikke at færdiggøre dem**. Beslutningen er gengivet i *Samarbejdsstrukturen* (1992 og 2003)
- Instituttet påstod tre gange i 2018, at Martinus i 1980 havde ønsket ny retskrivning i *Livets Bog*, selvom han i virkeligheden fastslog, at værket bare skal fotograferes af.
- Man udgiver og underviser i de symboler, Martinus ikke selv har lavet skriftlig forklaring til. Man ser bort fra, at Martinus sagde, at **det måtte man ikke**.
- Domstolene gav i 2020 instituttet grønt lys **til at fortsætte** med deres rettelser.

Kapitel 6: Kan rådet blive uansvarligt?

I sit foredrag i 1979 sagde Martinus: “Her inden for Sagen, der har jeg et ansvar. Hvis jeg ser noget, der kan ødelægge Sagen og gå imod den, så må jeg jo sige det. Men det betyder ikke, at jeg er gal i hovedet - eller at jeg raser. Jeg siger det bare.” ¹¹

Allerede i 1964 i sit foredrag *Det himmelske lys* (29. juni 1964) nævnte Martinus, at ledelsen kunne blive uansvarlig, fordi han jo ikke kunne “sætte en engel til det”, som han sagde. Han sagde videre: “[...] det kan jo ske, at den ufærdige side kommer til at dominere. Så kan den skabe ængstelse hos mange mennesker, og den kan skabe vantro, og den kan skabe frafald. Men det er der ingen grund til. En sådan bevægelse som denne her kan ikke gå under! De mennesker, der ikke er i kontakt med denne bevægelse, selv om det er ledelsen – ledelsen går under, bevægelsen går ikke under! Den er allerede sat ind i verden ved Guddommens kraft, og

¹¹ Fra [Klintsæsonens åbningsforedrag 1979](#) (ca. 44:50)

Hvordan Martinus beskyttede Det Tredie Testamente

- og hvad der siden er sket med beskyttelsen

den vil vokse videre. [...] Og skulle det vise sig, at noget bliver mere og mere ufuldkomment, skulle det vise sig, at nogle af personerne, der har ansvaret, bliver mindre og mindre ansvarlige, så behøver man ikke være bange for det, **fordi** den ligger i Forsynets hånd. Sagen kan ikke gå tabt. Sagen vil blive ved med at vokse, der vil bare komme nye kræfter, nye energiformer til, nye mennesker, således at den vil blive ført videre og videre. [...]"

Martinus opfordrede i 1981 også andre til at påtale sådanne forhold: "[...] Nu er det jo det, at vi har begrænset magt. Men vi kan jo udtrykke, hvad der er i kontakt med os. Og det, der ikke er i kontakt med os, – det vil ikke få held i livet. Det kan jeg godt sige. Der vil ske noget med det. Så meget magt ligger der i Sagen. Men vi skal vide, at vi har den magt, og at vi kan påtale det, og hvis de ikke lyster denne påtale, behøver vi ikke søge politiet. Det skal nok vise sig, at det bliver forhindret. Der er heldigvis andre kræfter, der virker i Sagen, – det er måske nok kun mig, der kender dem, men de er der." (*Martinus, 6. januar 1981, fra rådsmødereferat*)

Den svækkelse af værkets beskyttelse, som ændringerne har medført, har vist sig at være som at åbne Pandoras æske. Men det må – i lyset af de kosmiske analyser – ses som nødvendige erfaringer, der i sidste ende vil udgøre en "livets egen vaccine" mod at ændre i værket i fremtiden. I det lys er **enhver** fejltagelse et "**ubehageligt gode**", som man reelt kan være taknemmelig for. "Der hvor Uvidenhed fjernes, ophører det saakaldte "Onde" med at eksistere." (*Livets Bog*, Bind I, stk. 19, side 20) Det er vores individuelle og fælles moralske opgave at opdage, forstå, tilgive, påtale og rette fejltagelserne, i den udstrækning vi kan.

Kapitel 7: Hvorfor skal værkerne være "hugget i sten"?

Martinus' regel viser, at værkerne – ligesom Moses' tavler med De Ti Bud – billedligt talt skal være "hugget i sten". For ellers åbnes den ladeport for ændringer, som Martinus lukkede. I kommentarerne til formålsparagraffen i Instituttets love fra 1982 begrundes det med ordene:

"Værkerne skal bevares uændret, så eftertiden ikke skal være i tvivl om, hvad der faktisk er Martinus' egne værker, og hvad der ikke er."

Den nævnte tvivl kan **kun** forebygges ved at udgive værkerne gennem **affotografering**. De affotograferede originaludgivelser er kilden til at vide, hvad Martinus helt præcist – i mindste detalje, i tekst og layout – valgte **uden andres indblanding**.

Hvis man mener, der er fejl i værkerne, kan man uden at overtræde Martinus' regel: "Ingen ændringer uden min godkendelse" udarbejde et dokument, der beskriver de formodede fejl samt indsætte et "udgiverens forord" i de affotograferede udgaver og i dette forord henvise til dokumentet med de formodede fejl samt nævne uundgåelige ændringer. På den måde holdes udgiverens synspunkter tydeligt adskilt fra Martinus' manifestationer, og det overlades til læseren selv at fortolke, hvad Martinus har skrevet, og hvad udgiveren har skrevet.

Det allersidste Martinus sagde i sit allersidste foredrag - to dage før sin 90 års fødselsdag - er, at **efter hans død**: "[...] så kan I være overbevist om, at jeg er hos jer! Jeg er hos jer! - Men på en anden måde. - Og så siger jeg tusind tak, fordi De kom!"

Appendix A: Links til dokumentation

Rådsmødereferater (fra 1974-1981)

<https://www.martinus-webcenter.dk/retssag/files/2020-06-18-raad-1975-1981-version%203.pdf>

Torsdagsmødereferater (med Martinus' skærpelse fra 30. marts 1978 - side 23))

<https://www.martinus-webcenter.dk/retssag/files/torsdagsmoeder.pdf>

Torsdagsmødereferat om symboler uden Martinus' skriftlige forklaring (fra 12. juni 1980)

<https://drive.google.com/file/d/0Bwl5mxC1HzA4c2VKdTA3WmM1Vlhwb3dxYjlYamk0eTJBtNlr>

Martinus' foredrag: *Det himmelske lys* (fra 29. juni 1964)

<https://www.martinus.dk/da/onlinebibliotek/foredrag/index.php?nr=131>

Udkast til *Samarbejdsstrukturen*

<https://martinus-webcenter.dk/retssag/files/udkast-samarbejdsstruktur-1988-90.pdf>

Bertils brev til Martinus (dateret 29. marts 1978)

<https://martinus-webcenter.dk/retssag/debatindlaeg/files/1978-03-29-fra-bertil-til-martinus.pdf>

Åbent brev fra Martha Font, den spanske oversætter (dateret 15. november 2018)

<https://www.martinus-webcenter.dk/retssag/debatindlaeg/2018-11-15-martha-aabent-brev.html>

Tage Buch: *TilbageBlik* (udgivet 2021)

www.livetsskole.info/media/z2gbcig5/tage-buch-tilbageblik.pdf

Alf Lundbecks manuskript Dage med Martinus 1928–1932

<https://martinus-webcenter.dk/files/download/andre-boger/alf-lundbecks-manuskript.pdf>

Korrespondance (fra 2018) mellem John Karlsen og rådet

<https://www.martinus-webcenter.dk/retssag/debatindlaeg/2018-10-24-korrespondance-raad-john-karlsen.html>

Podcast fra 2018 om retssagen og værkernes bevarelse set fra instituttets perspektiv

<https://poddtoppen.se/podcast/1071671330/kosmologipodden/avsnitt-69-om-radet-och-den-danska-rattsprocessen-intervju-med-jacob-kolle-christensen>

Instituttets Informationsmøde i 2018 i Stockholm om retssagen

<https://www.martinus-webcenter.dk/retssag/debatindlaeg/2018-09-29-stockholm.html>

Jes Arbov: *Martinus' struktur - og hvordan den er blevet forvaltet* (udgivet 2025)

<https://martinus-webcenter.dk/files/download/andre-boger/martinus-struktur.pdf>

Appendix B: Tidslinje for centrale citater

Nedenstående tidslinje er i omvendt kronologisk orden. Fed skrift er mine fremhævelser.

Årstal: 1980

- “[.] bogen er jo færdig på alle leder og kanter. Så de kan bare fotografere af.” (rådsmødereferat 18. november 1980)
- “Der bliver en vagt, altså bestyrelsen, som vi nu kalder den, [...] **altså således at man ikke laver om på bøgerne og ikke laver om på analyserne, og ikke laver om på teksten osv...**” (Fra Martinus’ sidste foredrag 9. august 1980)
- “Jeg har jo altid det, at jeg hele tiden er bevidst i, at forsynet er med. Jeg føler, at jeg gør det, forsynet ønsker. Jeg har ikke ønsker selv. Jeg har kun ønsket om, at vi gør det helt rigtige. Man tænker hele tiden på forsynet, når der er noget – når der er et eller andet, er det jo alligevel forsynet, der styrer bag os. Jeg tænker mange gange om dagen på forsynet, der styrer bag os. Det har jo også været bag ved mig, har jeg set, at jeg er blevet ført og blevet beskyttet på alle leder og kanter. Det er jo næsten utroligt, hvis man skriver det op. For det er så tydeligt at se, at der er en intelligent beskyttelse, jeg har fået, fra det usynlige [...]” (rådsmødereferat den 26. februar 1980)
- “Det er jo let. Det skal bare fotografers af.” (rådsmødereferat den 29. januar 1980)
- “Men selve centrum, bøgerne, det er jo det vigtigste. Bestyrelsen er jo så at sige i stedet for mig. Nu er jeg garanti for bøgerne og for analyserne. Nu overgår det altså til bestyrelsen, som om det var deres værk, der kommer ud. **De holder øje med, at der ikke er nogen, der forvansker dem** eller stjæler fra dem. De holder øje med, at det går sin ordentlige gang, at de bliver ordentligt berettet. Det skal bestyrelsen sørge for. **De er værkets vogtere.** De er det faste punkt for det hele. Og de er det faste punkt for selve instituttet. Og i det hele taget det faste punkt for sagen for hele verden. Men på den anden side, så har vi ikke noget med at have herredømme over nogen. De må selv dyrke bøgerne, som de vil. Men de må ikke lave sekt, og de må ikke lave forening. [...]” (rådsmødereferat den 6. januar 1980)

1978

- “Rettelser i Martinus’ bøger. [...] Martinus understregede igen meget kraftigt, at der intet måtte rettes i skrifterne. “Om noget er skrevet “primitivt”, så skal det blive stående “primitivt”. - “Folk må gerne se, at jeg ikke er særligt belæst”. “Stavefejl må gerne - efter samråd - rettes.” (torsdagsmødereferat den 30. marts 1978)
- “Martinus slog fast igen, at han ikke ønskede nogen ændringer i hans skrevne form. Det skrevne kan miste en del derved.” (Ibid., side 3, nederst)
- “Jeg er ikke lærd – jeg ønsker ikke, at der forandres eller pyntes på mit sprog – det skal være, som det er. Jeg er en bonde, og det skal ikke skjules, at jeg ikke er studeret.” (Påført med håndskrift på Bertils brev til Martinus på torsdagsmødet den 30. marts 1978)
- “[...] Du har jo i bestyrelsen vedtaget at ingen rettelser må laves i litteraturen uden din billigelse, eftersom der altid foreligger en fare for at der foretages ændringer der forandrer indholdet. [...]” (Fra brevet fra Martinus Instituts trykker, Bertil Ekström, 29. marts 1978)

Hvordan Martinus beskyttede Det Tredie Testamente

- og hvad der siden er sket med beskyttelsen

1976

- “Aage: Vi har på et tidligere bestyrelsesmøde drøftet, hvilke ting der må rettes i det, du har skrevet. Vi blev enige om, at **der ikke må rettes andet end stavefejl, - den dag, du ikke selv kan udtale dig om det.** Og hvis vi havde nogle ting, som vi gerne ville have rettet, så skulle der laves en liste til dig. Og den liste er meget lille. Den består kun af fem punkter. [...] Den næste er jeg ret sikker på, at du vil give ret i. Det er nogle af disse seksuelle afsporinger, som du har kaldt D, E og F, men det bør være D, F og G.” (rådsmødereferat den 7. september 1976)
- “Grethe: [...] **Det er vedtaget, at der må intet rettes i bøgerne.** [...]” (Ibid.)
- “Originalmanuskripterne er de autentiske tekster. Eventuelle fejl i bøgerne i forhold til disse originaler må rettes.” (rådsmødereferat den 30. marts 1976)
- “Det blev **igen fastslået**, at bortset fra åbenlyse trykfejl (f.eks. invidid - individ) **må der ikke ændres i værkerne uden Martinus personlige medvirken. Martinus mener iøvrigt, at der næppe er grund til at rette noget som helst.** Denne mening blev klart tilkendegivet efter Aage Hvolby havde fremdraget enkelte eksempler, hvor der fra forskellig side havde været tvivl om rigtigheden. Martinus ville dog gerne se nærmere på en liste fra Aage Hvolby over tilfælde, hvor læsere kan være i tvivl om rigtigheden i teksten. Martinus udtalte klart, at såfremt han efter at have set nærmere på sagen fandt grund til at ændre enkelte ting, ville han naturligvis rette dem, men han var helt sikker på, der kun kunne være tale om ganske enkelte ting. **Det blev fastslået som helt ufravigeligt, at der ikke må foretages rettelser, heller ikke ved oversættelse, uden Martinus medvirken,** og såfremt den nævnte liste ikke når at blive behandlet, **må der ikke i fremtiden foretages rettelser i Martinus' værker.**” (rådsmødereferat den 16. marts 1976. Hele citatet *med den sidste sætning medtaget - findes kun i udkast til bogen Samarbejdsstrukturen*. Udkastet er ikke publiceret af Martinus Institut)
- “Der må ikke uden Martinus samtykke foretages ændringer i bøgerne eller i det, han har skrevet.” (rådsmødereferat den 13. januar 1976)

1974

- “[...] Martinus trak kort de linier op, der skulle ligge til grund for et medarbejderskab indenfor sagen: “Det er et spørgsmål om moral, ikke en levevej, - ikke en fagforening, men en samling af frie mennesker. Den såkaldte “helligånd”, der i form af den tredie verdensimpuls når jorden nu, skal ikke danne basis for en ny religion, men være med til at skabe en virkelig kristen verdenskultur. Vi kan ikke ligge og skændes indenfor denne sag, f.eks. om lønspørgsmål. Vores “overordnede” er kun analyserne. Der er ingen overordnede - kun medarbejdere. Den kosmiske bevidsthed skal først udvikles teoretisk, senere i praksis gennem det daglige. De større konflikter vil ikke få nogen plads indenfor sagen. Tingene er efterhånden modnet, og jeg ser nu klart, hvordan det skal være.” Martinus tvivler på, at nogle “forkerte” vil komme indenfor sagen - ifølge sagens egen natur.” (torsdagsmødereferat den 26. september 1974)

1932

- “Takket være denne lykkelige Omstændighed vil hele min kosmiske Manifestation nu komme til at **foreligge for Verden i sin fuldstændig originale Renkultur**” (Livets Bog, Bind I, Fortalen, stk. 22, side 23-24)

Appendix C: Forsidetegning: Fablen om planten der ville bevare ved at ændre - og fik en medalje

Tegningen på forsiden kan læses som illustration til følgende fabel:

Der var engang en plante. - Men det var ikke nogen almindelig plante. - Og slet ikke nogen primitiv plante eller kødædende plante. Nej! - Det var en **højtudviklet** plante.

Den var **så** højtudviklet, at den var blevet veganer, - for det havde den **læst**, at den højtudviklede er.

Nogle **ret** jævne mennesker havde dog - sådan nærmest lidt spøgefuldt - sagt, at **det** vel nærmest måtte betyde, at den var blevet **kannibal**. Og at det da vist var en "køn plante". - Det sidste tog den nu som et kompliment. For den **vidste**, at den **var** en køn plante. Den var også flittig - og ville rigtig gerne hjælpe. - At den gik i fåreklæder - var ikke fordi den frøs, - men fordi den syntes, - at de klædte den så godt.

Ja! **Så** fin var planten, - at den måske slet ikke var fysisk! - men blot en fristende tankeform, der hviskede blidt - og med **tilsyneladende visdom** - fra det skjulte: "Hvis vi skal bevare værket uændret, så er det kun **opbevaringen**, der skal være uændret. - **Udgivelsen** skal være i **betryggende form**. Og det betyder, at der skal **ændres** - men det skal naturligvis være **så nænsomt**, at det **slet ikke ændrer indholdet**."

Og så gik den ellers i krig: Først rettede planten **kun** små, åbenlyse trykfejl. Men fordi den kunne **se**, - at ændringerne gjorde værket **meget smukkere**, blev den så glad i sit hjerte, at den tænkte: "**Kunne** man ikke også ændre det, der virker lidt gammeldags? Dét, der kunne gøre værket lidt mere studieegnet? Og alle disse mange andre fejl og unoder i værket? - **Standardiseret** er det **ingenlunde**! - Men hvad det ikke **er**, - det kan det blive!"

Og som sagt, så gjort: Ændringerne forplantede sig. Og planten syntes, at værket blev bedre og bedre: "Nu har jeg snart gjort værket **lige** så kønt, som jeg selv er!", tænkte planten i sit stille sind. - Men den sagde det ikke til nogen, - for den ville nødig virke ubeskedent.

Men som tiden gik og planten voksede sig større, stærkere og kønnere, **spirede** der også noget **andet** frem: **en længsel efter at studere værket, som det var skabt oprindeligt** - uden plantens indgriben.

Derfor begyndte man igen at udgive det uændrede værk.

Og planten? - Ja! Den fik skam en medalje! - For på sin **helt egen måde** havde den **vist**, hvor **vigtigt** det er - **at lade det oprindelige stå**! - Især når forfatteren selv har forlangt det.

Og sådan kan man lære, at intet er så skidt, at det ikke er godt for noget!